

האוניברסיטה העברית בירושלים

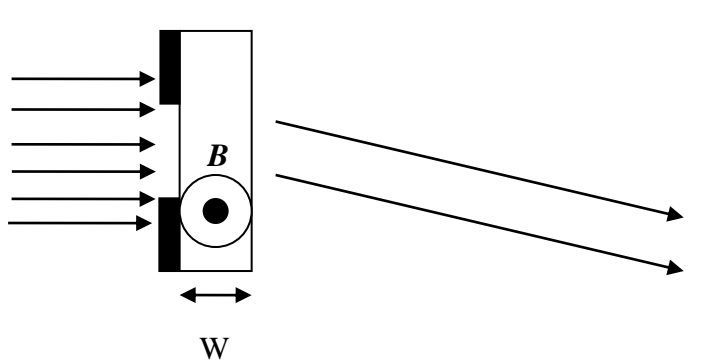
מבחן מועד א' תשע"ג (2013) - תורת הקוונטים בפיסיקה יישומית 83880
הבחינה עם חומר פתוח, משך הבחינה 2.5 שעות

מרצה יוסי פלטיאל
מתרגל אייל כהן

שאלה 1

(30 נקודות)

בניסוי אהרונוב-בוהם אלקטרונים פוגעת בסדק שרוחבו d :
 מיד לאחר הסדק קיים אזור ברוחב W בו קיים שדה מגנטי קבוע B הניצב למישור הדף (ראה ציור).
 תנע האלקטרונים הוא p .

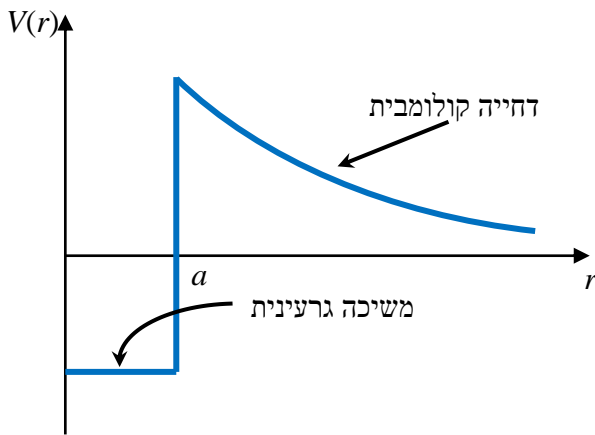
- הניחו כי תמונת העקיפה נמדדת רחוק מאוד מהסדקים כך שבקירוב טוב העקיפה נוצרת בין אלומות מקבילות (התאבכות באין סוף) כמו כן הניחו קירוב זוויות קטנות.
- א. עבור $B = 0$ מצאו את רוחב מאקסימום העוצמה על המסך. (10 נקודות)
- ב. עבור $B \neq 0$ מהו השינוי ברוחב כתלות בשדה המגנטי. (10 נקודות)
- ג. חשבו את רוחב המקסימום אם נוסף שדה חשמלי באותו כיוון של השדה המגנטי באמצעות אינטגרל המסלול של פיינמן. (10 נקודות)

שאלה 2

(30 נקודות)

חשבו – באמצעות הנוסחאות המתקבלות מקירוב WKB – את זמן מחצית החיים של גרעין אורניום:
 ${}_{92}\text{U}^{238} \rightarrow {}_{90}\text{Th}^{234} + \alpha$

הערות והנחות:

קבעו את האנרגיה של חלקיק האלפא הנפלט לפי הנוסחה של איינשטיין ($E = mc^2$), עבור הערכים הבאים של מסות הגרעינים:

$$\begin{aligned} m_{\text{U}^{238}} &= 238.050784u \\ m_{\text{Th}^{234}} &= 234.043593u \\ m_{\text{He}^4} &= 4.002602u \\ 1u &= 931\text{MeV} / c^2 \end{aligned}$$

כדי למצוא את מהירות חלקיק האלפא

- הניחו כי כל האנרגיה שלו היא אנרגיה קינטית, והזניחו את תוספת האנרגיה הפוטנציאלית.
 - רדיוס המשיכה הגרעינית בין הגרעין הנותר ובין חלקיק האלפא נתון על ידי:

$$a = \left(1.3 + 1.35A^{\frac{1}{3}} \right) \cdot 10^{-15} \text{ m}$$

כאשר A הוא המספר האטומי של הגרעין הנותר.
 - ניתן להשתמש בקירוב הבא עבור האינטגרל:

$$\int_a^b \sqrt{\frac{b}{x} - 1} dx \approx \frac{\pi}{2} b - 2\sqrt{ab} \text{ for } a \ll b$$

שאלה 3

(40 נקודות)

נתונה מערכת שלוש רמות, המתוארת על ידי המצבים $|a\rangle, |b\rangle, |c\rangle$ מצב כללי של המערכת ניתן לרשום כצירוף ליניארי של מצבים אלו $|\Psi\rangle = C_a|a\rangle + C_b|b\rangle + C_c|c\rangle$.

מקדמי הרשום מוצגים באמצעות וקטור עמודה $\begin{pmatrix} C_a \\ C_b \\ C_c \end{pmatrix}$ וההמילטוניאן בבסיס $|a\rangle, |b\rangle, |c\rangle$ הוא:

$$H = \begin{pmatrix} \omega & g_1 & 0 \\ g_1 & 10\omega & g_2 \\ 0 & g_2 & 11\omega \end{pmatrix}$$

ידוע גם התנאי הבא: $g_1 \ll g_2$

א. האם המצבים $|a\rangle, |b\rangle, |c\rangle$ הם מצבים סטציונרים של המערכת? האם ניתן לתכנן את מערכת

המדודה כך שנגרום לכך שאחד המצבים יהיה סטציונרי? נמקו

ב. מצא את הערכים העצמיים של ההמילטוניאן H . הסבירו בקצרה – מהי המשמעות הפיסיקלית שלהם?

ג. במצב שבו אין ניוון ותנאי ההתחלה ב $t=0$ $|\psi(0)\rangle = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$, מצאו את ההתפתחות בזמן של המצב

$|\Psi(t)\rangle$ עבור זמן חיובי t .

ד. מצאו את ההסתברות להמצאות המערכת בכל אחד מהמצבים בזמן t . אילו פרמטרים בהמילטוניאן ניתן למדוד מהשתנות המצב כתלות בזמן?

בהצלחה

יוסי ואייל